

กวียานุโลมสันสกฤต: กรณีศึกษารามกฤษณวิโลมกาวยะ

นาวัน วรรณเวช**

บทคัดย่อ

กวียานุโลมหมายถึงการพลิกแพลงลักษณะทางภาษาในวรรณคดีตามรสนิยมของกวี กวียานุโลมในวรรณคดีสันสกฤตตามตำราการประพันธ์สันสกฤตมีอยู่สองประการคือการแทนคำตัวอักษร [v] กับ [b] และ [d] กับ [l] และการใช้เครื่องหมายอนุสวาระและวิสรรคให้เป็นไปตามความต้องการของกวี วรรณคดีเรื่องรามกฤษณวิโลมกาวยะเป็นวรรณคดีกลบทสันสกฤตที่เลือกนำมาศึกษาตามกรอบของกวียานุโลมในวรรณคดีสันสกฤตได้ ผลการศึกษาพบว่า กวียานุโลมในวรรณคดีเรื่องนี้ปรากฏสองประการคือการกำหนดวิสรรคซึ่งปรากฏในตำราการประพันธ์ และการกำหนดเครื่องหมายอวครหะซึ่งเป็นขบวนการประพันธ์จิตรกาวยะ อาจกล่าวได้ว่ากวีสันสกฤตมิได้นำกวียานุโลมที่มีอยู่มาสะท้อนตัวตนของกวี ปรากฏการณ์นี้จึงแสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะของกวียานุโลมสันสกฤต

** อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Sanskrit Poetic License: A Case Study of *Rāmakṛṣṇavilomakāvya*

Author : Navin Wannawetch

Abstract :

Poetic license refers to an inversion of language characteristics to suit a poet's taste. Sanskrit poetic license, as indicated in the Sanskrit writing-poem textbook, is divided into two types: the representation of [v] with [b] and [ḍ] with [l] and the uses of *Anusvara* and *Visarga* according to the poet's style. *Rāmakṛṣṇavilomakāvya* is an example of Sanskrit wordplay literature which can be selected to study the condition of Sanskrit poetic license. There appear two findings of poetic license in this literary setting: *Visarga* and *Avagraha*. The first is allowed in Sanskrit poetics and the other is traditionally used in Sanskrit poetry. It can be said that a Sanskrit poet's identity is not reflected through poetic license. This phenomenon, therefore, shows the identity of Sanskrit poetic license.